

Krásne umenie

V dnešnom svete sa akoby zabúda na umenie, na jeho čistý prameň. V školách sú deti zamerané z väčšinouvej časti len na rozumové poznávanie, veľakrát náročné, deťom nezrozumiteľné s mnohými vedeckými pojmami. Je im podávaný mŕtvy a suchopárny obsah. Ale ani vo svete dospelých to nie je s umením ružové. Dnes vládne čosi ako "paumenie", ktoré sa na nás valí z reklám, televíznych šou, metalových koncertov, šokujúcich výstav - všetko v mene tzv. reality, hrubosti, avantgardy, vyvolávania šokov a zvyšovania afektivity a adrenalínu. Človek z toho hrubne, stráca estetické cítenie, jemnosť sluchu. A v tomto hluku a záplave hrubých vnemov je prehlušované všetko subtílna a krásne.

Akoby Krása a Láska tu zrazu nemala miesto. Umenie, ktoré ich skutočne nesie sa stáva žobrákom.

Tieto stránky by chceli poukazovať na potrebu znovunájdenia čistého prameňa umenia, ktoré ľudí povznáša, očisťuje, presvetľuje a robí ich lepšími.

Dnes vládne v spoločnosti vedecké poznávanie. Umenie a náboženstvo, ktoré sú s ňou v duchovnom svete rovnocenné, akoby tu na zemi boli zrazu niečím vedľajším a na druhej koľaji.

Veda je svet o predmetných skutočnostiach vecí. Zaoberá sa tzv. "realitou". Preto vzniká svetový názor "realizmus". Čo sa však deje, keď sa zostáva len pri tzv. realizme, predmetnej skutočnosti?

Stačí sa pozrieť okolo seba a zostávame prekvapení - veda akosi nevie urobiť svet lepším - práve naopak - vedie nás, keď je akoby jedinou vládkyňou do odľudštenej techniky, do chladných medziľudských vzťahov, chemického a elektrického "liečenia" chorôb (napr. ožarovanie, elektrošoky), do sveta, kde zabiť druhého človeka nie je žiadny problém - lebo vyhráva ten, kto je silnejší (Darwinova teória).

Na druhej strane je úžasné, čo veda dosiahla a ešte dosiahne. Nesmieme však pritom ako ľudstvo zostať, lebo nás to privedie k degradácii, skostnateniu, odživotneniu. Je potrebné nájsť aj vo vedeckej oblasti miesto prechodu, prechodný bod a za týmto prechodným miestom ísť k bytostnej podstate vecí. Táto bytostná podstata vecí sa dá pochopiť iba ako Idea.

"Zmeňte svoje zmýšľanie" - (Ján Krstiteľ) je veľmi konkrétnou výzvou, že nastáva čas, kedy bude treba hľadať Boha inak než predtým, vo vlastnom vnútri, ale toto vnútro je potrebné najprv zmeniť v dôstojný príbytok Božej prítomnosti.

Ján Dostal v úvode knihy : Novalis - Hymny k poctě noci

Ďalej píše:

Pre moderné chápanie bývajú pravda a krása, poznanie a umenie od seba odtrhnuté. Lenže poznanie, ktoré nie je schopné objavovať vo veciach aj ich skrytú krásu, chápe vždy len časť skutočnosti a ústi nakoniec vždy do Pilátovej bezradnej otázky: "Čo je pravda?"

Ale pre Jánovo evanjelium je zvesť z ríše pravdy súčasne posolstvom o nevyčerpatelnej kráse obetavých skutkov vyššieho sveta a preto nemôže inak, než sa snažiť o vyslovenie pravdy najvyššou umeleckou formou.

Myšlienka, že hlásanie krásy sveta a nutnosti pretvárať starý svet do stále obsiahlejšej krásy by malo byť súčasťou kresťanského zvestovania, je síce cudzia väčšine kresťanských cirkví, ale je to tá istá myšlienka, ktorú sme poznali aj u Novalisa:

"Pravý básnik vždy ostal kňazom, ako pravý kňaz vždy básnikom."

Perla Perpetua Voberová